

Actuele voorjaarsaantasting na bijna ouderwets voorjaar

Henry Kuppen bespreekt de stand van zaken

We hebben een bijna ouderwets voorjaar gehad, met een langzame temperatuuropbouw en voldoende vocht. Een welkome start van een vruchtbaar groeiseizoen; veel bomen hebben nog wat in te halen na drie droge zomers. Een aantal bekende aantasters profiteert ook van de geschikte omstandigheden.

Auteur: Henry Kuppen

Bladvlekkenziekte plataan

Vorig jaar was hij minder nadrukkelijk aanwezig, maar dit jaar overall: de bladvlekkenziekte. *Discula nervisequa* zorgt nog steeds voor transparante platanen. In Nederland, maar ook in België is er bijna geen plataan te vinden die geen aantasting door de bladvlekkenziekte heeft; alleen knotplatanen hebben geen last van deze schimmel. De schimmel is doorgaans vanaf de tweede helft van mei actief. De nieuwe bladeren worden aangetast door de schimmel, die op gevallen bladeren en takken kan overleven. Het zijn de nieuwe, net uitlopende scheuten die aangetast worden. Meestal gaat dit gepaard met een grote bladruï, maar omdat het voorjaar zo koud was, hebben de platanen nog geen kans gehad een volle kroon te ontwikkelen. Het gevolg is dat de bomen half juni nog steeds transparant zijn. Het zal nog maar een paar weken duren; dan is de schimmel minder actief en zorgt de nieuwe bladontwikkeling weer voor de volle bomen waarnaar we in de zomer zo uitkijken.

Cocktailtrio in eik

Voornamelijk op zandgronden zijn eiken te zien die nog nauwelijks blad hebben kunnen ontwikkelen. Deze bomen worden aangetast door een drietal samenwerkende rupsensoorten. Het gaat hier meestal om het trio kleine wintervlinder (*Operophtera brumata*), grote

wintervlinder (*Erannis defoliaria*) en groene eikenbladroller (*Tortrix viridana*). Vaak wordt bij vergissing gedacht dat het hier eikenprocessierupsen betreft, maar daarvan zijn de eerste kaalvraatverschijnselen meestal pas later in het seizoen te zien.

Daarbij vreten wintervlinders het bladmoes en de bladnerven weg en rollen groene eikenbladrollers zich in een stukje blad, dat vervolgens bruin verkleurt. Tja, wat kun je anders doen met zo'n naam ... Eikenprocessierupsen, daarentegen, skeletteren het blad en laten de

Bladvlekkenziekte plataan Houthalen-Helchteren

4 min. leestijd

ACTUEEL

Eikenprocessierups

De eikenprocessierups (*Thaumetopoea processionea*), het insect met het grootste mediasucces, heeft dit jaar een erg trage ontwikkeling. Na een bloedhete 31 maart waren de eerste rupsen al op 1 april uit het eitje, maar het merendeel bleef nog zo'n drie weken langer in het ei. Nu pas zijn de nesten zichtbaar en wordt de eerste overlast waargenomen. Hiermee loopt de ontwikkeling twee tot drie weken achter op vorig jaar. Het is nog te vroeg om uitspraken te doen over de plaagdruk. Het beheer is er over het algemeen op gericht om op overlastlocaties preventief te bestrijden. Ook het stimuleren van natuurlijke vijanden begint steeds meer vorm te krijgen.

Hergroei zal echter weer in het lopende groeiseizoen plaatsvinden en bepalen in hoeverre de boom essentaksterfte kan overleven.

Hagelschotziekte

Vooral in België wordt veel hagelschotziekte opgemerkt in het geslacht kers, *Prunus*. Het betreft hier aantasting door een schimmel, *Wilsonomyces carpophilus*, die werkt in combinatie met een bacterie, *Pseudomonas syringae*. Deze combinatie veroorzaakt bruine vlekjes met een diameter van 1-2 mm op het blad. Op de plaats van de vlekjes sterft het blad af; vervolgens valt het dode weefsel ertussenuit en ontstaan de kenmerkende gaatjes. Bij een

'In Nederland en België is bijna geen plataan te vinden zonder aantasting door de bladvlekkenziekte'

bladsteel en bladnerven heel – een belangrijk vraatverschil. Zo zie je dat ieder rupsje vreet zoals het gebekt is. Erg schadelijk is deze kaalvraat niet; het gebeurt allemaal voor de langste dag, dus herstel zal spoedig volgen. De rupsen van de wintervlinders dalen aan een draadje uit de bomen als de kaalvraat is volbracht, waarna ze gaan verpoppen. Een nadeel kan zijn dat het laat uitgelopen eikenblad snel aangetast wordt door meeldauw; dit omdat het blad erg kruidachtig is en nog weinig afgehard: ideaal voor de meeldauwschimmel.

Essentaksterfte

De gevolgen van de essentaksterfte, veroorzaakt door *Hymenoscyphus fraxineus*, openbaren zich vooral in het voorjaar. Essen komen altijd laat in het blad en vooral nu de eerste groei nog maar net begonnen is, vallen de afgestorven takken in de toppen extra op. Het afstervingsproces van de twijgen is ook in de herfst en de winter doorgegaan. Bastnecrose, veroorzaakt door essentaksterfte, vindt vanaf 0,5 °C 24 uur per dag plaats. Het kan dus zijn dat een es er in het najaar beter uitzag en meer bladbezetting had dan nu in het voorjaar.

goede conditie grendelt de boom de aangetaste zone af om verdere aantasting te beperken. De ziekte openbaart zich van onderaf, zodat het net lijkt alsof er met een schot hagel door de boom is geschoten. Hagelschotziekte is extra succesvol onder vochtige omstandigheden; dat lijkt de reden te zijn dat de ziekte dit jaar meer dan gebruikelijk aanwezig is. Men kan de schade beperken door de aangetaste bladeren te verwijderen en te zorgen voor open kronen.

Paardenkastanjemineermot

De paardenkastanje had dit voorjaar volop kans

Henry Kuppen is directeur van Terra Nostra en al meer dan 35 jaar professioneel actief in het beheren van bomen in de stedelijke omgeving.

Kaalvraat van eik door cocktailtrio: wintervlinders en groene eikenbladroller

Eikenprocessierupsen na vierde vervelling in nog betrekkelijk platte nesten

om zijn prachtige bloesem lang te laten zien. Het zijn echter larven van de eerste generatie die nu zorgen voor vlekjes op de bladeren. Omdat de eerste eitjes afgezet zijn door vleugelloze vrouwtjes die overwinteren in het afgevallen blad en schorsplaten, zijn de eerste aantastingen in de lage binnenkroon en op het eventueel aanwezige stamschot te vinden.

De paardenkastanjemineermot is vooral een cosmetische aantaster; de larven vreten – mineren – tussen de bladlagen van het geslacht paardenkastanje (*Aesculus*). Ze kennen doorgaans drie complete generaties; vanaf de tweede generatie neemt de schoonheid van de paardenkastanje af. Erg dramatisch voor de boom is de mineermot niet; alleen in combinatie met bloedingsziekte en andere aantasters kan de mineermot voor een stapelend conditieverminderend effect zorgen. Zowel Engels als Italiaans onderzoek heeft aangetoond dat in gezonde bomen zonder verdere ziektes geen conditievermindering te relateren is aan de paardenkastanjemineermot.

‘Eikenprocessierupsen skeletteren het blad en laten de bladsteel en bladnerven heel – ieder rupsje vreet zoals het gebekt is’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

Essentaksterfte aan de N229 te Holsbeek

Hagelschotziekte in kers